

Dezső, Zászló Simon, Kölber Pál, Lusztbáder Sándor, Karczag Jenő, Friedmann Ernő, Rittich Jenő, Ungár Dezső, Villani Lajos, Balassa László, Lipták Lajos, Holesch Gyula, Füzesséry Bálint, Faur János, Mika Vilmos, Kósa József, Wettin Jenő, Steiner Pál, Bruckner Alajos, Mayercsák Gyula, Machmer Mihály, Henescheim Imre.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal Mózes: Aranyos kód) *Juratinusz Károly* főgimn. V. o. t., nagyszombati előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

B. F. (Nagyszében). Köszönöm, édes fiam, a te nagy buzgóságodat. A gyűjtőív beérkezett, az illetők már megkapták a számokat. A te címre is elment a jutalomkönyv. Örvidenek, ha örömet szereznek vele neked. Add át tiszteletemet az igazgató úrnak. — **Sz. M.** (Maros-vásárhely). Az ifjú szív meleg lelkesedésével írt leveled nagy és igaz örömemre szolgált. Az írónak egyetlen jutalma az, ha eltalálja a hangot, mely a szívhez szól. Igen helyesen cselekszel, midőn az étellel való nehézküdelemben a szeretet erejére támaszkodol. Lesznek az életben nagy szenvedéseid, de lesznek igazi örömeid is; fogsz csalódnai, de e csalódásokért kárpót azoknak a szeretete, kik téged megértenek. Isten áldása legyen rajtad, vezessen az élet útjain tovább! A vers, melyet beküldöttél, nem gyermek-agy szülötte, hamarosan nem tudjuk megmondani, hogy ki írta. — **B. J.** 1. Az a lap már megszűnt, igen rövid ideig élt, talán nem is volt reá szükség. 2. Norvég származású. 3. Igaza van, a japánok sokkal műveltebbek, mint a kínaiak. A műveltség náluk virágzik, számos japán ifjú látogatja az európai egyetemeket. Ebben az évben nálunk is hat hónapig tartózkodott a tokiói egyetem egyik tanára. — **Erdeklődő.** 1. Még négy hónapig fog tartani. 2. Örvidünk, hogy olyan nagyon tetszik. 3. Nem ismerjük. **R. F.** Ügyesek; alkalomadtán közöljük őket. — **Trankó János.** Tudósítását nem hozhattuk, mert nem írta meg, melyik intézet önképzőkörének gyűléséről számol be. — **F. E.** (Szendrő). New-York-palota. Erzsébet-körút. — **K. J.** (Nagykanizsa). Nem ismerjük. — **L. S.** (Budapest). Forduljon Telkes Simon úrhoz (Budapest, Attila-körút); ő szívesen ad felvilágosítást. — **M. V.** (Trencsén). Közölhetetlen. — **J. Gy.** (Nagyszombati). Lesz az is. — **K. B.** (Veszprém). A kiadóhivatal intézkedett már; reméljük, minden rendben van. — **V. R.** 1. Minden fegyvernemnél. 2. Levelét átadtuk a kiadóhivatalnak; ha azok a számok megvannak, úgy azonnal elküldjük azokat. — **R. J.** (Győr). Az évfolyam végéig tart. — **K. P.** (Kisújszállás). 1. Verne a szerkesztője. 2. Most van sajtó alatt; karácsonyra okvetlenül megjelenik. — **H. Gy.** (Besztercebánya). Küldhet. — **H. A.** (Temesvár). 1. Magyar Lányok, Andrassy-út 10. 2. Küldhet. — **E. G.** (Rozsnyó). Megjelent. Minden könyvkereskedésben megkapja. — **I. B.** Ha megjelenik könyv-alakban, akkor megtudja. A szerző előbb nem akarja magát megnevezni. — **M. I.** Nem közölhető. — **F. E. I.** (Szendrő). Mindenki küldhet. — **H. Gy.** (Szeged). Ilyen lap Veszprémben jelenik meg, az külföldi címekkel is szolgál. — **H. E.** (Zombor). 1. Utána nézünk s ha megvan, elküldjük. 2. Egyes szám ára 25 fillér. — **S. A.** Beküldheti, de azért az nem jelenti még azt, hogy közöljük is. — **M. V.** (Trencsén). Utána nézünk.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indítottatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és tarjélmis album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tisztelettel 9076

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Arjegyzék kívánatra bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA

MAGYAR REMEKIRÓK

55 KÖTET

SHAKSPERE ÖSSZES SZINMŰVEI

6 KÖTET

ÁRUK EGYÜTT:

240 KORONA

KÜLÖN:

Magyar Remekirók 220 kor.

Shakspere 30 kor.

Most jelent meg a II. sorozat!

TARTALMA:

Arany János munkái II. kötet.
Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Riedl Frigyes.

Kossuth Lajos munkáiból.
Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz.

Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál.

Szigligeti Ede szinművei I. köt.
Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József.

Vörösmarty Mihály munkái II.
Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

Az öt kötetből álló első sorozat tartalma:

Arany János munkái I.

Sajtó alá rendezte Riedl Frigyes.

Vörösmarty munkái I.

Sajtó alá rendezte Gyulai Pál.

Tompa Mihály munkái I.

Sajtó alá rendezte Lévy József.

Garay János munkái.

Sajtó alá rendezte Ferenccsi Zoltan.

Csiky Gergely szinművei.

Sajtó alá rendezte Vadnai Károly

Minden könyvkereskedésben kapható.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... .. 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre... .. 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

A KEGYELEMKENYÉR.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes.

VII.

A vén tisztartó és a bárónő.

Mínthogy Félix báróval Mili tante szerint komoly dologról tanácskozni nem lehetett, már pedig a Szalánczy fiú nevelésének kérdése fontos és komoly dolog volt: Mili tante magához hívatta a vén tisztartót.

— Hivatott a bárónő, hát eljöttem — mondta az öreg, mikor belépett a bárónő szobájába, hol a nagy kandalló körül a hat gyönyörű macska kényelmesen elhelyezkedett. Nagyokat hunyorgattak, a belépővel egyáltalában nem törődtek.

— Hívatam, tisztartó úr, még pedig ezúttal nem gazdasági, hanem egyéb ügyben. Üljön le!

Az öreg a kandalló mellett álló székre ült, de előbb a spanyol származású macskát tisztelettel lesöpörte onnan.

— Eredj, fogj egeret — dühnyögte a bajusza alatt. — Szolgálatjára állok méltóságodnak.

— Nem ütötte meg magát? — kérde a bárónő.

— Én?

— Nem, a macska, a szegény állat. Gyöngédebb bánásmóddhoz vannak szokva azok, tisztartó úr!

— Nagyon is, ... azt hiszem, nem lesz baja. — Tehát arról a gyerekről, a Szalánczy fiáról volna szó, ... tudja, a kit az apja a nyakamra küldött —

— Ő maga pedig maga ellen fordította a fegyvert. Hallottam s az újságból is olvastam. Igen szomorú eset, de hétköznapi történet ma.

— Na, úgy-e? Én is mondtam, Félix bárónak mondtam.

— Cifra élet, oktalan gazdálkodás, aztán az irgalmas golyó s a ki hátul jön, tegye be az ajtót.

— Okosan és bölcsen beszél, tisztartó úr ... nagyon helyeslem. A fiát ide küldötte, arról gondoskodni kell, jobban mondva abból kell valamit csinálni. Tudja, a rokonság —

— Az elég közeli, tudom.

— Azaz, hogy nem éppen közeli, korántsem az! — tiltakozott a bárónő.

— Vérbeli rokonság, ámbátor tudom, hogy soha sem tartódott annak.

— A törvény nem kötelez semmire, tisztartó úr, ha akarom, gondoskodom róla, ha nem akarom ... és kicsi hija, hogy nem akartam, mert a fiú rossz, ... igen, igen, határozottan rossz, ... feleselő, makacs, durva, neveletlen ... Vigyázzon kérem a lábára, mert Ellinor ...

Balogh János a lábára nézett s észrevette, hogy Ellinor éppen reá ült.

— Nagyon ragaszkodó állat! ... Nézze csak, hogy dorombol! ... Ó te aranyos, aranyos!

Balogh János nézte a macskát s hajtogatta a fejét.

— A gyermek még gyermek — jegyzé meg jóakaróan. — Nem lehessen azt tudni, hogy mi rejlik benne.

— Én azt nagyon jól tudom. Illedelmes gyermek nem; szót nem fogad. A cselédek mindennap panaszkodnak rá.

— Azt elhiszem! Ezek a cselédek egyebet sem tudnak, mint mást szidni és magukat kelletni. Haszontalan tényérnyalók ...

— Megint heveskedik, tisztartó úr! — figyelmezteté a bárónő.

— Világért sem, csak úgy a nyelvem hegyén ki-

szaladt az igazság, merthogy a szíven volt... A Szalánczy fiú nem szokhatott még az úri házhoz.

— Szóval, védi őt; maga is védi, mint Félix báró, a ki majom módra szereti. Hiába titkolja, megtudtam.

— Sajnálom, mert árva; aztán valamikor én is árva voltam. És egy nagynénémhez kerültem, a ki szeretett s az nekem olyan jól esett.

— Maga más fiú lehetett, tisztartó úr! Egészen más!

— Mind egyforma a gyermek. Felmászik a fára, elszakítja a nadrágját, kergeti a kutyát a macskára...

— Ah!

— Igen, ezt is megteszi, de a macska felmászik a fára s nem lesz semmi baja; aztán verekedik a gyermek, ha vér foly az ereiben és nem káposztalé. Én is ilyen voltam, más is ilyen...

— De én nem vagyok hajlandó az ilyesmit eltűrni. Egyáltalában nem vagyok hajlandó. Megértette tisztartó úr?

— Értettem, méltóságos bárónó.

— Nos, tehát mit tanácsol.

— Hogy én mit tanácsolok? Hm, nehéz dolog ez! Hát azt tanácsolom, hogy ne vegyen mindent észre.

— Az lehetlenség!

— Mert kalitkába zárni nem lehet, mint a madarat, mert minden kalitka szűk, még ez a kastély is szűk volna.

— Nos... nos?

— Ha nevelőt fogadna —

— Arról szó sincs! Nevelőt, mi? Ezer forint fizetés, egy csomó kellemetlenség, mely napról-napra megújul s mindezt a rokonság szent nevében lenyelni! Mire gondol?

— Csak úgy említettem, hogyha esetleg nevelőt fogadna melléje a bárónó s itt tartaná a kastélyban, — no de ezt hagyjuk. Beadja a városba. Fogad neki kosztot tegyük fel a professzoránál, hogy kellő felügyelet alatt legyen. Belekerül mondjuk, nyolczszáz forintba —

— Micsoda, nyolczszáz forint!? — szörnyülködött a bárónó.

— Esetleg többbe is, ha nyelvmestereket állít melléje, aztán később a vivás, lovaglás, tánc stb. ... Már a mint az úri gyermekeket szokták nevelni —

— Elég... elég, tisztartó úr! Vágott közbe a bárónó. — Kénytelen vagyok figyelmeztetni, hogy hamis nyomon indult el. Egyáltalában nincs

kedvem a fiúra, arra a fiúra, sokat költeni. Miért? Tartozom vele?

— A rokonság —

— Eh, mit, én hívtam ide? Vállaltam magamra felelősséget? Aztán urat neveljek belőle, a ki megtanul inni, enni, kártyázni, költekezni, mint Félix báró vagy a többiek? Honnan veszi a pénzt? Én nem adom, erről szó sincsen.

Balogh János mosolygott.

— Miért nevet, tisztartó úr?

— Merthogy én ezt a feleletet előre tudtam. Bocssáson meg, méltóságod, de én nem tudom megérteni a nagy aggodalmat. A fiút mindenki a bárónó rokonának nézi, úgy is bánnak vele, úgy is fogják megfizettetni. Ez dukál; úri név, úri rokon, úri koszt, szóval minden úri...

— Csakhogy Szalánczy Ádám úrfi — koldus. Megértettük, tisztartó úr?

— És árva — egészíté ki nagy komolyan a tisztartó... s azt hiszem, a kettő közül egyik sem lehet reá nézve szégyen, csak szerencsétlenség... talán az sem, de mondjuk, hogy szerencsétlenség... No jó, hát van egy másik tanácsom.

— Csak okosabb legyen!

— És korántsem költséges —

— De tisztartó úr! — méltatlankodék a bárónó.

— Engedelmet kérek, csak úgy kicsúszott a szájamon... Úgy tudom, hogy a balavári árvák intézetének az úri familia egyszer valami fundációt tett volt, mikor a méltóságod apja, vagy talán nagyapja a francia háborúból szerencsésen haza került volt. Ez a fundáció egy árvának az eltartásáról gondoskodott.

— Nagyszerű! No lám, hogy én erre nem gondoltam!

— Én gondoltam, csakhogy legutoljára hagytam.

— És ugyan miért?

— Mert úgy tudom, hogy abban az intézetben csupa szegény embernek a fiát veszik fel. Ott egy úri gyermek sincs. Azokat nem uraknak nevelik, azok nem kapnak finom kosztot, sem finom ruhát s ha a méltóságod rokona —

— Még ma irok az igazgatónak. Remélem, elég, ha irok?

— Az is elég lesz, ha méltóságod diktálja, a fiút mindjárt felveszik.

— Ott ruhát is adnak?

— Mindent.

— E szerint nem kerül semmibe?

— Egy krajczárba sem.

— Köszönöm, tisztartó úr, ez igazán okos gondolat volt... Mondja csak s a fiút nagyon szigorúan fogják tartani?

— Föltétlenül.

— És a vakációkon is ott marad?

— Csak az, a kinek a föld hátán senkije sincs.

— Mint Szalánczy Ádámnak, például —

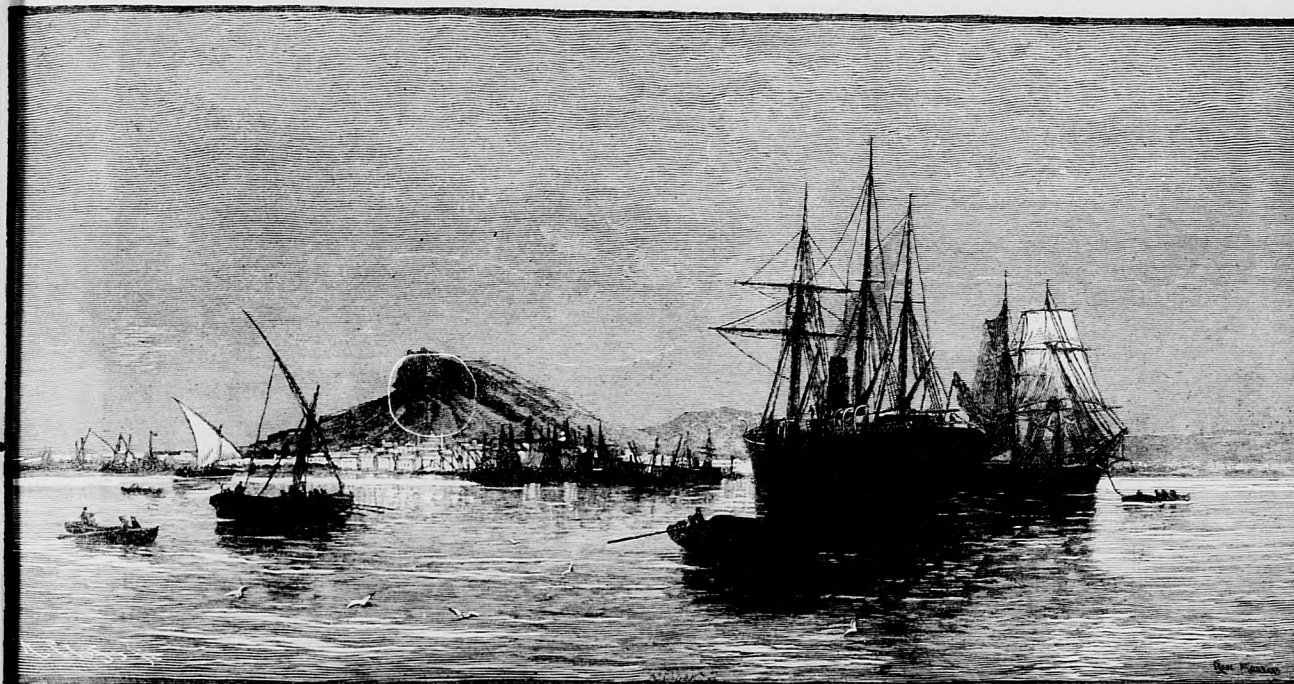
— Azaz hogy —

— Maradjunk csak a mellett! Irni kell rögtön az igazgatónak. Ha szükség lesz reá, Félix báró vagy maga, tisztartó úr, oda is mehetnek szemé-

foglal szeretni, mint az édes apád! Csak te ne sírj, kis árva madár... Aztán a nagy bunda belső zsebéből hideg almásrétest vett, ki azt oda adta, hogy egyek s az az almásrétes olyan édes volt, mintha csupa mézzel lett volna megtöltve.

Mikor Balogh János az udvarra ért, hangos szóváltást hallott. A belső inas kiabált:

— Majd kidobja magát innen a méltósága! No, nézze meg az ember, ... még henczeg, pedig kegyelemke —

ALICANTE KIKÖTŐJE SPANYOLORSZÁGBAN.

lyesen — természetesen csak úgy, ha föltétlenül szükséges. Csak semmi kivétel. Nem kell hangsúlyozni a rokonságot.

A vén tisztartó reánézett a kandalló mellett heverő macskákra s valamit gondolt magában. Elvállalta a levél megírását s távozott.

Nyilván eszébe jutott, hogy mikor ő árván maradt, a nagynénje, az özvegy papné, eljött a temetésre. Meleg téli bunda volt rajta, csakhogy már meglehetősen kopott, a fején fekete hárász-kendő. A temetés után levette fejéről a hárász-kendőt, abba őt szépen beesavargatta, felültette a kőberos szekerre s elvitte haza. Útközben mind törülgette a fehér kendőjével a szemét s így szólott:

— Kicsi árva madár, te ne sírj, mert én úgy

Tovább nem mondhatta, mert Balogh János galléron ragadta a ficzkót s reámordult:

— Elhallgass, te cifra ruhába bújtatott kétkézű majom, te! — és megrázta amúgy magyárosan.

Az inas tágranyított szemekkel bámult a haragos tisztartó úrra s elkotródott onnan.

Szalánczy Ádám kipirult arczezal bámult erre a nem várt jelenetre, ... aztán mintha valaki ellenállhatatlan erővel ragadta volna, oda ment az öreg úrhoz... s megcsókolta a kezét.

Balogh János két tenyere közé fogta a fiú arcát s jó hosszú ideig nézett a fiúnak nagy fekete szeméibe:

— Te vagy Szalánczy Ádám, fiam?

— Én vagyok, feleli a fiúhálás, meleg tekintettel.
— No ha te vagy . . . akkor te mégsem lehetsz rossz fiú, bizony nem!

És sok-sok idő múlva is eszébe jutottak ezek a szavak Szalánczy Ádámnak, mikor a vén kastély úrnője már rég porladozott a kriptában, mikor a hat dédelgetett macskának se hire, se pora nem volt. Az öreg úr tekintete volt apja halála után az első napsugár, mely belevilágított az ő szomorú szívébe. Az ilyen napsugárra pedig erőtlen fünek, egy napig élő bogárkának és az emberi szívnek olyan nagy szüksége van!

(Folytatása következik.)

A DOBOS.

Apám a kis porosz csatát
Végesvégig dobolta.
Csillag nem hullt reá soha,
Nem is volt tisztí bojtja.
Mint közlegény, első dobos,
Rohamra vert keményen.
Szerette a vén százados,
Kitett három legényen!

Pergett a fürgé dobverő,
Pergett szilaj kezében;
A hetykeség, a büszkeség
Szikrázott a szemében.
Ütemre szól a nyalka dob,
Ütemre lép az ezred;
Ezer szurony csillog, ragyog,
A csákón rózsza reszket.

Bent a magyar határokon
A dob kiverte szépen:
«Magyar fiúk! leány nevet
Reátok utca-szélen!»
S ablak megöl, ajtófelen
Kacsingatott a lány, —
Ő verte büszkén a dobót
Az ezred oldalán.

Kint a porosz határokon
A dob tompán morogta:
«Magyar fiúk . . . Vigyázzatok!
A fegyvert csak marokra.»
Bokor mögül golyó fütyölt,
Az újoncz fázik tőle, —
O verte, verte a dobót,
Az ezred ment, előre!

A harcmezőn, halálmezőn
Pergett a dob riadva:
«Hajrá magyar! Ne félj magyar!»
Hüllött az ágyúk magva;
Rengett a föld, golyó fütyölt,
Vesztett az újoncz tőle —
Rohamra verte a dobót!
Az ezred ment, előre!

. . . Vesztett véres csaták után
Jött a sereg — dalolva.
A vén fiúk kopott dalát
Siralmasan dobolta.
Olyat vágott keserviben
A zengő árva bőrre,
Hogy a kis dob szörnyet hasadt:
Szamárbőr lett belőle!

Oláh Gábor.

ÚTI RAJZOK ÉS TANULMÁNYOK.

Irtta Jászai Rezső dr.

Spanyol földön.

Dél-Európának egyik legérdekesebb állama Spanyolország. Úgy politikai, mint kulturhistóriai, úgy geográfiai, mint etnográfiai szempontból. A legrégebb időkben már esalagató csillaga volt a merészebb hajós népeknek, mint a feníciaiaknak, kik gyarmatokat alapítanak partjain; őket követik a görögök, a karthagóiak, majd a rómaiak. A nagy népvándorlás vihara ide söpri a vandálokat, alánokat és svédeket; a gótok birodalmat alapítanak, de a nyolcadik században már mórok özönlik el az országot. Granada bevételével kezdődik a hatalmas Spanyolország dicsősége. Hatalmának tetőfokát II. Fülöp alatt érte el, azóta hanyatlott. Hanyatlásában felváltotta a királyságot a köztársasággal is, majd újra visszatért hozzá, de ma már csak fájó szívvel tekinthet régi nagyságára, emlékezhet csupán a kesereghet, mint egykor Marius Karthago romjain.

A művelődéstörténelem minden fázisán keresztül ment ez az ország. Építészeti remekei egyedülállók. A mór civilizáció Granadában felépítette az Alhambrát, mely oly szép volt, oly csodás, hogy Allah e fölé helyezte el a paradicsomot; Cordovában a mesquitát, a mór mecsetek unicumát; Sevilában az Alcasart, a paradicsom miniatürjét. A kereszténység oly hévvel dolgozott műemlékein, mint a milyennel tanítása terjesztésén s megszilárdításán. A gót stíl remekét, a burgosi székesegyházat oly lelkesedés emeli,

mint a milyennel hirdeti a vallást egy Loyolai Ignác.

Földje is oly szeszélyes, oly excentrikus, mint maga az ország egész mivoltával. Ege vakítóan kék, mely fásasztja a szemet, megöli a látást; flórája délen buja; fügefák, ciprusok és tuják káprázatos pompájában tündöklő; észak felé kopár, élettelen, mint a Szahara felperzselt világa.

Népe vidám és jóindulatú, boldog és megelégedett, naiv és nyájas, udvarias és szeretetreméltó, könnyelmű és vonzó.

Hanem azért ha valamely lelkes spanyolbarát vagy szenvedélyes utazó tanácsot kérne tőlem, vajjon érdemes-e a spanyol földet bekalandozni. úgy azt válaszolnám a vakmerő halandónak, hogy kedvét egészen ne szegjem: ha aránylag kevés látnivalóért nagyon sok kényelmetlenséget, még több boszúságot hajlandó elviselni s mindezt még méregdrágán megfizetni, úgy csak menjen el s tanuljon önmaga történetén; de ha szenvedélye nem ragadja magával visszatarthatatlanul, inkább maradjon meg illúziói légvárában, mely üde, ragyogó és gyönyörthozó, a mig a valóság keze egy sujtással halomra dönti.

A mizériáknak nem megvetendő sorozata ott kezdődik, a midőn az ember a spanyol határállomásra, Irunba ér. A conductor hivatalos igazsága szerint itt harmadfél óráig kellett volna maradnunk. Elegendő idő, hogy podgyászainkat vizsgálat alá vessük és kényelmesen megebédeljünk, mert a francia vasutak dicsérendő sietsége miatt Lourdestől egész Irunig jóformán le sem szállhattunk. Mily keserves volt a csalódásunk! A vonat félóra múlva indul és pedig visszavonathatatlanul, mert ez rapid vagy express, mely hetenkint kétszer közlekedik Madridig. Szombat lévén, okvetlenül mennünk kell, hogy a vasárnapi bikaviadalt el ne mulasszuk. Más vonatban úgysem lehet megbízni, mert lehet, hogy megy a jelzett időben, — egy-két óra különbség itt nem elegendő utasa. Kijelentem ünnepélyesen, hogy bárkinek és bárminek adok inkább hitelt, ha mindjárt az abszurdum határáig is vezetne, mintsem a spanyol conductornak. Meg kellett váltanunk a méregdrága jegyet és éhes gyomorral expresszre szállni, melyen étkező kocsinak se hire, se hamva. Csak Valladolidban tudtunk hamarosan megvenni egy adag vegyes hideg húst, mely bár nagyon szokatlan ízű volt s a melyre nem mertünk volna megesküdni, hogy számarsonkát

nem eszünk, mert ez itt közönséges, mégis jól esik vala éhező gyomrunknak. Nem is jutottunk más eledelhez, mint számár- és öszvértejhez egész Madridig. Mielőtt ide érnénk, lévén még mindig élénk emlékezetemben ez az üres, szomorú út, kiadom mérgemet; leírom a mizerábilis spanyol vasutakat a maguk mivoltában és nem nagyításban.

A vonatok közt megkülönböztetjük az expressz- vagy rapid-gyorsvonatot, a corre-személyvonatot és a mixto-vegyesvonatot. Az expresszen csak első osztály van, a mi már magában véve is zsarolás; a correon, tehát a személyvonaton csak első és másodosztály s így a másodosztályú helyen utazik a csöcselék is. Az áruk nagyon drága, méregdrága. Azért oly kevés az utas ebben a koldusországban. Iruntól Madridig fizettünk egy jegyért hatvan koronát, pedig az út nem hosszabb, mint Budapesttől Brassóig. Ezt mi másodosztályú személyvonattal sokkal gyorsabban és kényelmesebben megtesszük 12 koronáért.

A drágaság és mondjuk meg az igazat, a család nyitja az, hogy az összes spanyol vasutak egyes társaságok kezében vannak; angolok, francziák kezében. Az állam maga oly szegény, hogy a közlekedés-ügyet nem veheti kezébe s ha akarná is, még vagy ötven esztendeig szerződés szerint a társaságoké a vasút. Ezek pedig ugyancsak kiaknázzák a spanyol nép együgyűségét és pénzbeli tehetetlenségét. Minden 100—200 kilométer távolságban új társaság dominál. Egyik-másik jól megfér egymás szomszédságában, mások a legnagyobb ellenségek, legnagyobb kárára az utazóknak. Ezért nem lehet itt kapni körutazási jegyet sem, mert nem tudnak megegyezni. Csak kisebb körben legföljebb. Azután meg, hogy a vonat új társaság területére lép, ha az állomásfőnöknek tetszik, soron kívül órákon át, néha egy vagy két napig várakoztatja azt, mert a társaság úgy kívánja, hogy csak zsúfolt vonatot indítsanak, üres vonatra ne pazarolják a tüzelőanyagot. Ez anomáliát nagyon is érzik maguk a spanyolok és versenyt szidják az idegennel a rossz közlekedést, de mindez hiába. Ha panaszkodnak, ha appellálnak, a központ gondoskodik róla, hogy az efféle panaszokat ne vegyék komolyan, mert itt is van egy-két megfizetett embere a társaságnak.

És micsoda czammogás az ő gyorsaságuk. Az expressz óránként 35 kilométert halad, de minden 12 kilométernél egyet pihen; a mi vonataink ezzel szemben 70 kilométert, a német és angol vonatok 80—90, az amerikaiak 90—100 kilo-

mért tesznek meg óránként. Valóságos komédia, a míg elindulnak; háromszor füttyülnek, háromszor trombitálnak, háromszor harangoznak; esoda, hogy még valami rezeshangú harsonával nem ijesztik az embert. Néha még ezután is várnak jó ideig, máskor meg akkor veri a harangot az állomásór, a mikor indul a vonat. Néha lehetetlen lekésni, máskor lehetetlen nem lekésni. A kalauz sokkal kényelmesebb, semhogy kiáltana az állomás nevét vagy a vesztglő időt. Nem is érdemes, hiszen meglátszik rajtuk, hogy az éhinség elől szaladtak a vasúthoz. Olyan szájalmas, szegényes külsejű alakok. Az állomásokon is alig lát az ember egy-egy ögyelgő alkalmazottat, de lát elég egyéb lődörgő alakot, kik csak arra leselkednek, mit lehetne hamarosan elemelni, vagy melyik utast lehetne jobban megszarolni. Mert a mily serénységet fejtenek ki, hogy az ember pakkját kezükbe ragadják. oly szentelenül veszekszenek a viteldijért, mert tarifájuk csak az, hogy ki mennyit bír kierőszakolni. Barcelonában van tarifájuk, de itt is jobb volna, ha nem volna. Egy pezeta a díj, hozzá a perron-jegy, összesen százhusz fillérbe került podgyásznunk.

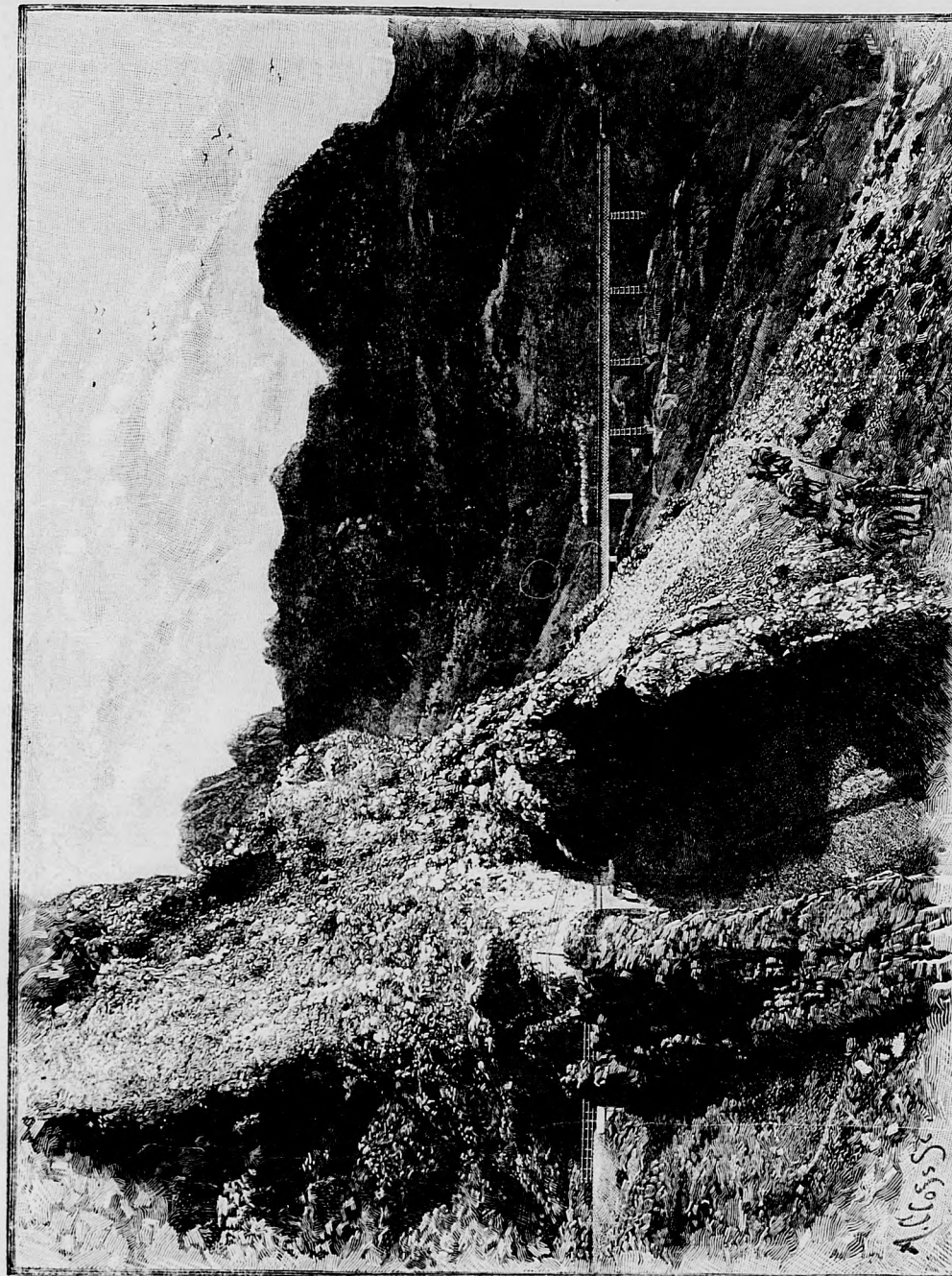
Az állomások kicsinyek és szűkek, kopottak és szegényesek. Ha husz-harmincz embernél több ülne hozzá az ebédhez vagy vacsorához, már azokat nem tudnák kiszolgálni. Hát még a bakterházak! A mi bakterjeink valóságos palotában laknak spanyol kollegáikhoz képest. Házikóik szájalmas viskók, alig fér meg benne két-három ember, meszelést nem láttak, csak egyszer életükben, a hármasan rakott cseréptető alatt oldal-falaik csakúgy roskadoznak, de ha ez a nehézség nem volna rajtuk, elhordaná őket a szél. Vannak bakterházak, melyek csak szalmával befödött földbe vágott lyukak. Rongyos asszony vagy félmeztelen gyermek áll ki a kis vörös rongygyal; ez fogadja, ez meneszti a vonatot. És ilyes jele-
netek a fővonal mentén vannak, az expressz útján.

A mi a belső elhelyezést illeti, az kritikán aluli. De sokszor visszaóhajtottuk a mi vasútjainkat, még olyan állapotban is, mikor telve vannak. Hogy lárma-zunk mi itt egy kis kényelmetlenségnek miatta, milyen elégedetlenek vagyunk, ha nyolezan kerülünk egy kupéba. Hát még itt! Tizenketten! Ha még több az utas, úgy ezeket is begyömöszölik, mert rezervált kupékról nem gondoskodnak. Úgy gondolják, hogy a kinek sürgős a dolga, az akár a lépcsőre kapaszkodva is elmegy, a ki meg ráér és kényelmet vár, az várjon egy

más vonatra. A podgyászpoleczok oly szűkek, hogy rendes podgyásztáska sem fér el rajtuk. Mit csináljon az ember? Maga mellé nem teheti, rá nem ülhet, hát a lába közé fogja. Így kinlódunk át nem egy éjszakát. Legalább folyosósak volnának ezek a kupék, de ilyen csak az expresszen van. Még a régi divatú ketrecek ezek. Ezenkívül is van még valami eredeti rajtuk. A kupék falán ugyanis két-két üveges ablak van, úgy, hogy egyikből a másikba szépen át lehet pillantani. Nem tudtuk megfejteni, miért van ez így? Tán csak nem azért, hogy az utasok egymást ellenőrizzék, vagy ha baj van, könnyebben értesíthessék egymást? Mert a vasúti biztonság nem valami nagy. Következtetem onnan, hogy minden vonattal két-két teljesen felszerelt esendő rutazik, kik oda telepszene, a hol még egy kishelyet találnak, nem kis bosszúságára az embernek és talán nem kis biztosságára a vonatnak, mert a spanyolok nagyon respektálják őket. Este láttuk az ablakok rendeltetését. Két kupénak világít egy olajméceses, ezeken az ablakokon szűrődik be az éjjeli világítás. Nappal pedig teljesen megsülhet az ember. Egy függöny sincs az ablakokon. Ellehet képzelni az ember kinját, ha a túlszűfolt kocsiban éppen a napos hely jutott neki csekély 35—40 fokos melegben.

Mindezeket a vasúti mizériákat csak egy körülmény tudja enyhíteni s némiképp feledtetni. Ez az a kitüntető udvariasság és szívéllyesség, a melyben az utast a spanyolok jóformán kivétel nélkül részesítik. Az ember azt hinné, hogy ez a büszke, hidalgóverü faj, mely véráldozatokban leli még most is a gyönyörűségét, goromba, darabos lesz az idegennel szemben. És mily kellemesen csalódik az ember, midőn látja azt a serény iparkodásukat, hogy kellemessé tegyék tölük telhetőleg a spanyol földön vagy vasúton töltendő időt. Hátha még birtuk volna a nyelvük tudását úgy, hogy a legszükségesebbeken kívül igazán komolyan társalogtunk volna velük, mennyi érdekes és értékes vonást, adatot gyűjthettünk volna össze. De ez a kevés is elegendő volt arra, hogy a legjobb véleménynyel legyünk felölük, mint vendéglátók felöl.

A spanyol nép a vidékek különfélesége szerint a jellemnek és modornak hasonló különféleségét mutatja. Más a castilii és más az andaluziai, más a valenczai és más az aragoniai. Homlok-egyenest ellentétek. De abban az egyben, hogy az idegen csak jót mondjon felölük, versenyznek, hogyan érdemeljék ezt ki. A mi az utasnak

VASÚT A SIERRA NEVADÁBAN.

nincs kedvére, azt az ő kedvéért ők is szídják, mint vasútaik nyomortúságát; a mi az utasnak tetszik, arról ők is a legnagyobb lelkesedéssel beszélnek. És oly boldogok, ha dicséretet nyerhetnek. Keblük csak úgy dagad az örömtől. Mert az a régi dicsőség és régi nagyság még mindig ott van lelkükben. Erről nem is fognak lemondani soha. Ma koldusok, de büszkék és önértékesek, mintha mindegyik koronázott fővel járna. Érzik erejük gyöngeségét, de nem akarják még önmaguknak sem bevallani. Még mindig azt szeretnék hinni, hogy a világ megreszket, ha Spanyolország mozdul, mint II. Fülöp korában. Innen van az, hogy az idegent alapjában véve nem becsülik sokra, de az udvariasságot azért meg nem tagadják. Egy dologban nagyon bizalmatlanok: ha pénzről van szó. Pénzük kevés is, meg rossz is. Az idegen kezéből kikerülő pénzben nem bíznak. Ötször-hatszor odaverik az asztalhoz azt az ezüstöt, a míg elfogadják, sőt átmegy a szomszédjához s megkérdezi, jó-e az adott pénzt? Kezdetben nagyon boszantja ez az embert, de később megszokja. Úgy vettünk ezért boszút, hogy a kapott pénzt mi is odaverdestük egyenként az asztalhoz. Nem is szedtek rá, csak egy pezeta erejéig. Egy hamisat kaptunk, emléknék ez is jó. Sevillában a fogadósunk a huszonöt pezetas bankót előbb a bankba küldötte s csak teljes biztosságban fogadta el. Cordovában a jegykiadó el sem fogadta, mert nem tudja hamarosan, jó-e vagy sem s így először ezüst pénzért kellett lótnunk-futnunk, hogy a vonat felvegyen. Pedig e tekintetben nekik is igazuk van. Részint sok a hamis pénz, azért kell vigyázniok, részint azt vélik, hogy az idegen kezében lehet legtöbb ilyen hamis pénz, azért kell bizalmatlankodniok.

Említém, hogy a spanyol nép a legnagyobb ellentéteket mutatja törzseinek különbözősége szerint. Mert maga a spanyol név inkább csak gyűjtő fogalma ezen törzseknek.

Legélesebb ez ellentét a castiliai és az andaluziai közt. A castiliai büszke és önös, merev és szertartásos. A munkát megveti: inkább koplal, de nem dolgozik. A napot lopja inkább a puerta del Solo-n, a madridi főtéren, mintsem dolog után lásson. Létele a föltétlen nyugalom, a gondtalan élet. Ehhez pedig pénz kell, gazdagság. Nem is aggályos a lelkiismerete a pénzszerzésben, a hirtelen meggazdagodásban. De az is bizonyos, hogy még akkor sem tud vagy nem akar vele ügyesen bánni. Azt szeretné, ha a pénz önmagát kezelné, neki csak a szaporodást kelljen

észrevennie. Maga a nép becsületes és őszinte. Az uraskodó hidalgók és caballeróknak az a pöffeszködő grandezzája kevésbé van meg benne. Feltűnően csendes köznapi életében és indifferens politikai tekintetben. Vendéglőkben és kávéházaikban még telt házak mellett is feltűnő a csend, szótlánul üldögélnek egymás mellett. A politikát nem szereti, konzervatív. De a demagógokra hallgat. A ki szépen tud hozzá szólni, azt követi; de ha akad egy jobb hangú szónok, átsap ehhez. Közlékenységet csak az idegennel szemben tanusít, de akkor is inkább azért, hogy feltüntesse fensőbbégét, melyről meg van győződve.

Az andaluziai élénk és vidor, mint földje és éghajlata. Mindig vidám, mindig kaczag. Szereti a kényelmet, szereti a nyugalmat. De nem azt az egyhangú, mogorva tétlenséget, hanem a gondtalan életet. Könnyen élni és jól élni, ez a jelszava. Kecses alakja szinte lóra termett, csak ne kelljen háborúba vezetnie selyemszörű paripáját. Az etikettet nem sokra veszi, demokratikus és módfelett udvarias. Legszeretetre méltóbb törzse a spanyol fajnak.

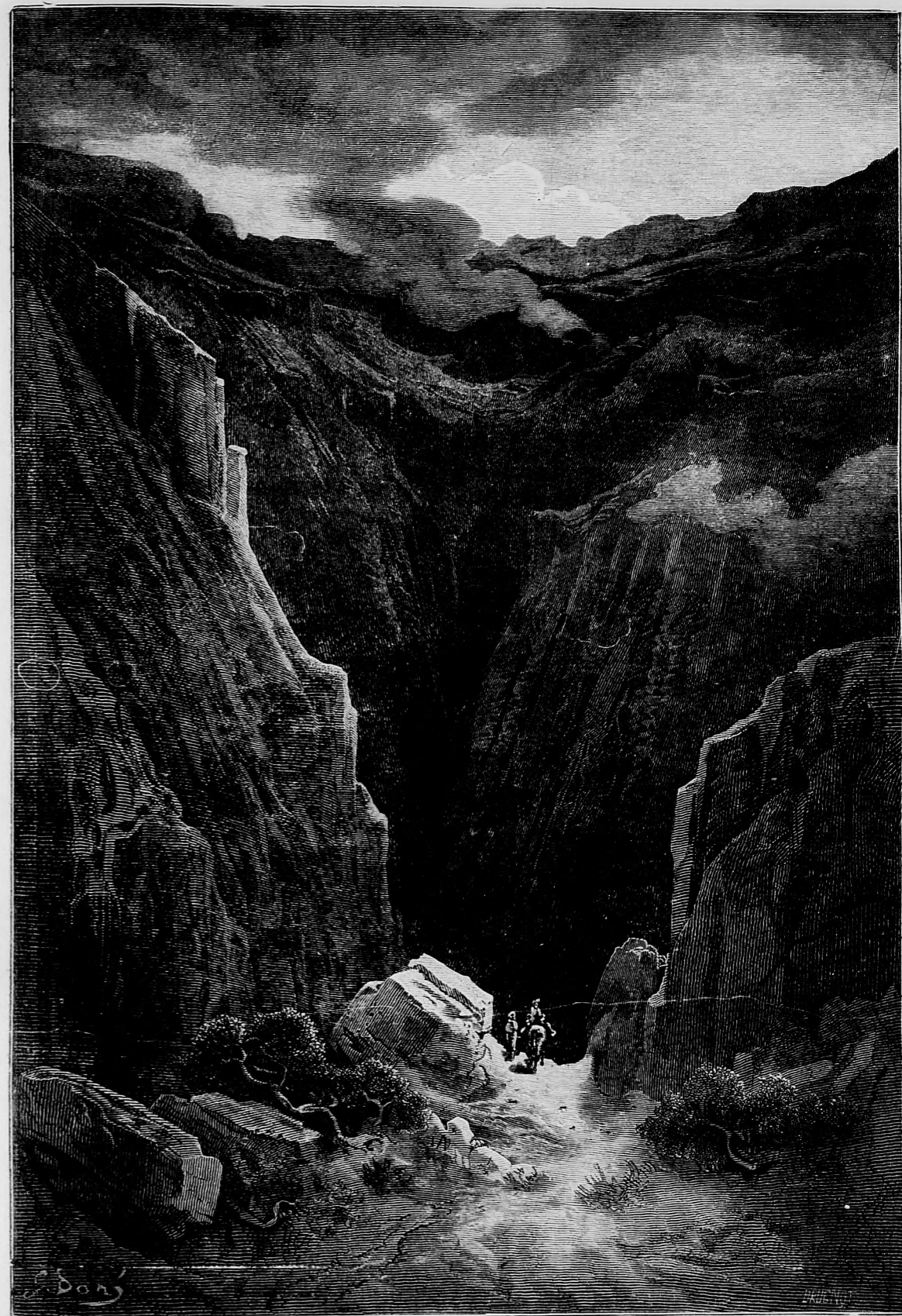
Az északi törzsek, mint a galicziaiak, az aszturok és vaszkok, igazán munkás és türelmesen dolgozó emberek. Mint földművelők vagy szolgák, vagy iparosok éldegélnek egyszerűen és csendesen.

Annál zajosabbak és rakoncátlanabbak a keleti aragoniaiak és valencziaiak. Jólétük nagy. Földjük mesésen termékeny, azért nem férnek meg bőrükben. A forradalmaknak ez a melegágya. Örökös ellenségei a madridi kormánynak. Csak nagy nehezen tudtak meghódolni a spanyol királyok előtt. Mint katonák ügyesek, de nehezen fegyelmezhetők.

Ily konglomerátum a spanyol nemzet. Nem esoda, ha ily ellentétes természetek és jellemek közt mindenha akadnak, kik elégedetlenek a fönnálló renddel és kormánnyal. Ezért oly nagy feladat a spanyol trónon ülni és ezért oly nehéz azon meg is maradni.

Biró Lajos Új-Guineáról.

Nyolcz évvel ezelőtt indult merész útjára Biró Lajos, hogy a tudományos világ előtt ismeretlen Új-Guineát átkutassa, áttanulmányozza és tapasztalatairól be is számoljon. A lelkesedés és tudományzomj voltak kísérő társai és ezek segítségével bámulatos eredményt mutatott fel az aránylag rövid idő alatt.

BARRANCO DE BOGUEINE SZIKLAVÖLGYE ANDALUZIÁBAN.

PÁPUA NŐ GYERMEKÉVEL.

Most hazatért és felolvasásokban ismerteti útját. Úti élményeiből is mondott el egyet-mást, így a ruházatnak a forró éghajlathoz való alkalmazkodásáról, az útközben látott, előtte még akkoriban új emberfajtaokról, a ceyloni szingalézokról — kiket mai számunkban bemutatunk olvasóinknak — a Molukkákön lakó malájokról, kik mint kereskedők Új-Guineába is ellátogatnak.

Most következett azután Biró Lajos előadásának legérdekesebb része, mikor kifejtette, hogy kezdetleges, exotikus műveltségű nép tulajdonképpen nincs is, csak a mienktől elütő s ilyen a pápuáké is, kik a köztük lakó európai embert, legyen az a mi fogalmaink szerint bármely művelt is, akarva nem akarva neveletlennek kell hogy tartsák. Például: mikor odakünn esik az eső, az európai beül a benszülött házába: tanulmányozni. A házban nem ül csöndesen, a mint illik, hanem jobbra balra mindent megtapogat, a mi neveltlenség. Ott is marad napestig, a mi vendégszerető, illetudó gazdáját is arra kényszeríti, hogy mellette legyen, holott azalatt a szakadó meleg esőben elromlott a tárája (legfőbb eledele), melyet a vendég miatt nem takaríthatott el. Végül pedig az európai zsebébe nyúl, kivesz egy gyalvasat és néhány újjnyi hosszúságú dohánytekereset és integetéseivel mutatja, hogy szeretné, ha ezért cserébe elvihetné a pápuának édes atyjától maradt legszentebb ereklyéjét, ennek a füstön ott bárnuló koponyáját, avagy az ászá-ünnephez való bűvös fuvoláit és szentnek tartott szerszámait. Biró Lajos még számos ilyen érdekes esetet mondott el, de felolvasásának leg-

értékesebb részét ezúttal még nem hallottuk s ez a természetrajzi rész. Mert tudnunk kell, hogy Biró nemcsak hazánk egyik legkiválóbb természet-tudósa, hanem új-guineai útja által világhírnévre tett szert a természetudósok között s ez nem kis jutalom a számos évi szenvedésért!

A KÉT KIP-TESTVÉR.

Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád. 7

Valóban, a sziget északkeleti partján hatalmas máglya lobogott s a tüzes lángnyelvek magasra csaptak föl a sötét éjszakában... Akár hajótörtek voltak, akár nem, bizonyos volt, hogy emberek és segítséget kérnek. Meg kellett hát nyugtatni őket, mert ki tudja, mily roppant aggodalmak gyötörhették szegényeket, hogy vajjon észreveszik-e a jeladást a hajón?

— Hamar, Nat, hozd föl a puskádat — mondta a kapitány — és felelj a szerencsétleneknek.

A fiatal ember leszaladt a puskáért s pár pillanat múlva három lövés dördült el, melyeket a parti sziklák tompán vertek vissza. Ugyanakkor Hobbes háromszor fölhúzta és megint leeresztette a hajó-lámpát a főárbócon, annak jeléül, hogy látták a tüzet.

Most már csak a reggelt kellett megvárni, hogy a *James Cook* segítségére siethessen a Norfolk-sziget lakóinak.

CEYLONI SZINGALÉZ CSALÁD.

VII.

A két testvér.

Hajnalhasadáskor elég sűrű köd borult a szemhatárra, úgy hogy a Norfolk-szigetből csak alig lehetett látni valamit. Gibson kapitány megakarta várni, míg a köd szétfoszlik s mivel friss szellő kerekedett délkelet felől, remélhető volt, hogy nemsokára leereszthetik a csónakot, melylyel a hajótörötteket a brigг földézetére akarták szállítani.

Egyidejűleg, fel akarván használni a kedvező szelet, a kapitány parancsot adott, hogy a legénység készülődjék az utazásra. Az volt ugyanis a szándéka, hogy mihelyt a hajótörötteket a földézetre hozzák, azonnal indul tovább.

Valamivel hét óra előtt oszladozni kezdett a köd s a sziget sziklás partjának körvonalai egymásután előtűntek. Nat Gibson, a ki fölmászott az árbóc-kosárba, messzelátójával vizsgálta a szigetet s egyszerre csak izgatottan fölkiáltott:

— Ott van!... Azaz hogy ketten vannak!... Látom őket!

— Többen vannak? — kérdezte Hawkins úr.

— Ketten... Kettőt látok.

Hawkins úr, a ki a hajóhídon volt, szintén fölkapta a messzelátót s a sziget kiugró hegyfokát vizsgálván, így szólt:

— Úgy van!... ketten vannak ott... és integetnek!

E közben végképp eltisztult a köd s most már szabad szemmel is jól lehetett látni a két szerencsétlent; valami botra kötött vászondarabbal integettek.

— Eresszétek le a nagy csónakot! — parancsolta a kapitány.

Egyidejűleg Flig Balt fölhúzatta az angol lobogót a hajó hátulsó árbócára.

Közben a nagy csónak már lent ringott a vizen. A kapitány és fia meg négy evező matróz — köztük a dühös Vin Mod — ültek bele. Ez a gazfiéző nagyon el volt keseredve; ha most ismét megszorodik a legénység két-három emberrel, akkor ő meg a czimborái újra kisebbségben lesznek és nem kísérhetik meg vakmerő tervük megvalósítását.

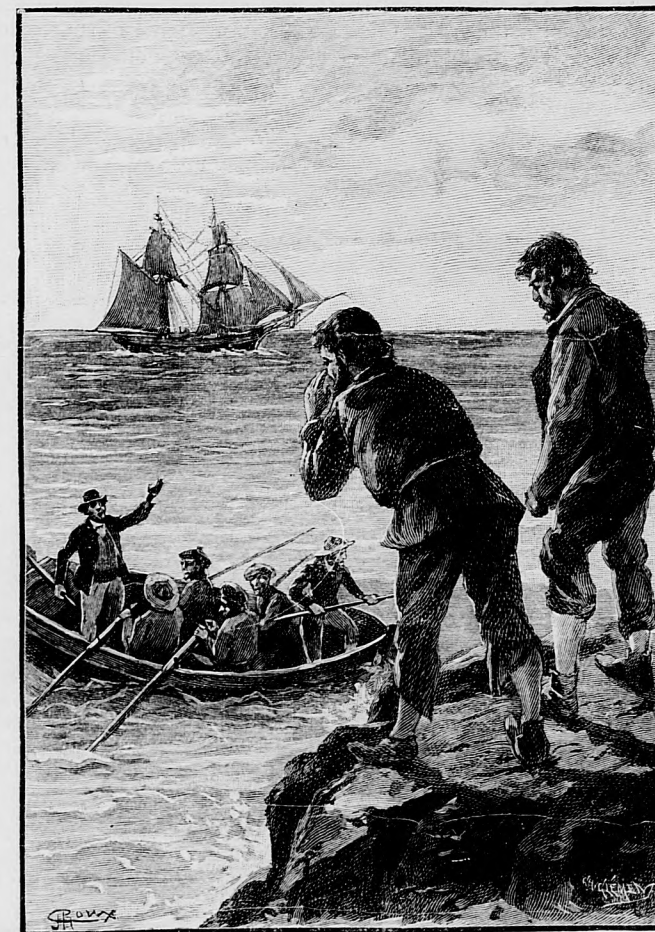
A csónak gyorsan közeledett a korall-zátony felé, a hol tegnap Nat Gibson halászott; óvatosan kerestek átjárót a veszedelmes korall-gyűrűn, mely erős bástyaként fogta körül a szigetet s mikor megtalálták, alig voltak négy-öt kötéldobányira a szirt-foktól, melyen a két hajótörött szorongva várta szabadítóit.

Vin Mod, a ki a csónak orrában ült, mindunt-

lan megfordult, mert gyötörte a kíváncsiság, hogy lássa a hajótörötteket. Ezzel azonban nemcsak az evezést vétette el, hanem a csónakot is úgy megingatta, hogy majd neki mentek egy korallszirtnek.

— Az eveződre vigyázz, Vin Mod, a rézangyalát! — rivallt rá a kapitány hevesen. — Majd ráérsz megnézni őket, ha kiszállunk a partra!

A csónak alig volt ötven lépésnyire a szirtfok-

— KÖSZÖNÖM, HOGY SEGÍTSÉGÜNKRE JÖTTEK!...

tól s a kapitány fürkészve nézte a két szerencsétlen embert. Egymás kezét fogták, némán és mozdulatlanul álltak ott, egy perczre se vevén le szemüket a közelgő csónakról. Az egyik harmincz, a másik harminczöt éves lehetett. A ruhájuk rongyos volt, a fejük földetlen, hajuk, szakálluk kócos, gondozatlan s annyira hasonlítottak egymáshoz, hogy az első tekintetre is meglátszott rajtuk, hogy testvérek.

A mint a csónak oldalt fordult, hogy a sziklát megkerülvén, kikössön a szigeten, az idősebbik előre hajolt és angolul, de idegen kiejtéssel lekiáltott a csónakba:

— Köszönöm, hogy segítségünkre jöttök... köszönjük!

— Kik vagytok? — kérdezte a kapitány, a mint közelebb értek.

— Hollandusok.

— Hajótöröttek?

— Azok... A *Wilhelmina* goletta legénységéből.

— Csak egyedül menekültetek meg?

— Azt hisszük... legalább ezen a parton nincs rajtunk kívül senki sem.

A csónak kikötött s midőn a kapitány partra szállt, a két hajótörött tisztelettel közeledett feléje.

— Hol vagytok? — kérdezte az idősebbik.

— Norfolk szigetén — felelte a kapitány.

Csak most tudták meg, hogy voltaképpen hová dobta ki őket a tenger a *Wilhelmina* hajótörése után.

A goletta pusztulásáról azonban ők maguk sem sokat tudtak mondani. Gibson kapitány kérelmére mégis elbeszéltek a hajótörés részleteit:

... «Két héttel ez előtt, mondta az idősebbik, vagy három-négy mérföldnyire a Norfolk-szigettől, egy gőzessel összeütközött a hajó. Sötét éjszaka volt, s a mint a léket kapott hajó féloldalt dőlt, őt is, meg öcsését is egyszerre söpörték le a habok a földről. Szerencsére nem hagyták el egymást, s még nagyobb szerencsére, egy tyúk-ketreczet sodortak útjukba a hullámok: ebbe kapaszkodtak meg, s öt órai hanyattatás után végre ide hajtotta őket a tenger áramlata»...

— E szerint hát két hét óta vannak a szigeten? — kérdezte Gibson kapitány.

— Két hét óta, uram.

— És nem találkozott senkivel?

— Senkivel, — viszonzá a fiatalabbik; — sőt azt hisszük, hogy az egész sziget lakatlan: legalább partjának ezt a részét, a hol mi voltunk, sohase látogatta meg ember.

— Nem jutott eszükbe, hogy átkutassák a sziget belsejét? — kérdezte Nat Gibson.

— De bizony gondoltunk rá, — felelte az idősebbik testvér: — de nem mertünk belefogni, mert féltünk, hogy eltévedünk a sűrű őserdőben. Aztán meg miből éltünk volna ott?

— És nem is szívesen távoztunk volna el a parttól, — folytatta a fiatalabbik. — Itt mégis remélhetünk, hogy előbb-utóbb téved erre hajó...

— A minthogy be is teljesedett ez a remény, fejezte be az idősebbik.

— Ebben igazuk volt, — bólintott Gibson kapitány is.

— És miféle hajó ez? — kérdezte most az idősebbik. — Mi a neve?...

— «*James-Cook*»... angol brigg.

— Hát a kapitánya?

— Az én vagyok... Gibson...

— Nos, kapitány úr, — felelte az idősebbik hálisan: — lássa, mégis csak jól cselekedtünk, hogy it vártuk és reméltük a szabadulást!

— De miből és hogyan éltek eddig, minden szerszám, eszköz és fegyver nélkül? — kérdezte Nat Gibson.

— A mit találtunk, és ehető volt, mindent megettünk, — felelte a fiatalabbik. — Sok aran-caria van itt: annak a gyümölcse olyan, mint az alma; aztán találtunk madár-tojásokat, kókusz-pálmát... sőt halat is foghattunk volna, ha horgunk van, mert a sziklaaljában hemzsegek a halak...

— Hát a tüzet hol szerezték?... Miből csináltak tüzet?

— Eleinte bizony nem volt tüzünk... Néhány napig tűz nélkül voltunk, de szerencsére amarra, éjszaka felé, van néhány kén-telep, a mely ég... Onnan szereztünk tüzet, s azóta megsűthettük az édes basása gyökeret, a mely szintén nagyon bőven terem a szigeten...

— Ekkor jöttek önök, — folytatta a fiatalabbik. — De mikor a brigg horgonyt vetett a sziget előtt, mi nem voltunk a parton, mert eleség után jártunk. Csak akkor értünk ide, mikor a csónak távozni készült a korall-zátonytól... Már esteledett... tele torokból kiabáltunk, de senki sem felelt... Aztán leszállt az éjszaka s egyúttal friss szellő kerekedett... Halálra ijedtünk, hogy a brigg fölhasználja a kedvező szelet s még az éjszaka tovább megy... Gyorsan nagy máglyát raktunk és meggyújtottuk... Önök meglátták és puska-lövésekkel feleltek rá... De ideje is volt, mert azt hittük, megőrülünk izgatottságunkban... Szegény emberek! — szánakozott rajtuk Nat Gibson.

— Most pedig menjünk a földrészre. — szólt közbe a kapitány. — Tudom, hogy önök éhesek és ruhájuk sincs... Csak bátorság: majd meglátjuk, hogy mit tehetünk.

Gibson kapitány látta, hogy a két hajótörött nem közönséges, műveletlen ember; sejtette, hogy nem egyszerű hajós-legények, s hogy jól sejtette, kiderült a két testvér történetéből, melyet a hajón beszéltek el neki, Hawkins úr jelenlétében.

A két testvérmiután csillapította éhségét és Hawkins úr jóvoltából tiszta ruhát kapott, hálás szívvel köszönte meg a kapitány jóságát. Gröningából való hollandusok voltak: a nevük Kip Károly és Péter volt. Károly, az idősebbik, diplomás tengerész-tiszt volt, s már több esztendő óta, mint másod-kapitány hajózott a hazájabeli hajókon. Péter, az öcsese, a gröningai Kip-kereskedőház cégvezetője volt Amboinán, mely a Molukki-szigetek egyike.

Apjuk, a ki pár esztendő óta özvegy ember volt, öt hónappal előbb halt meg. Károly ugyanakkor szintén Amboinában volt, a hová egy rotterdami hajón érkezett, melynek másod-kapitánya volt. A két testvér hosszasan tanácskozott e lesújtó hírre, s azt határozták, hogy mindenenk előtt hazamennek Gröningába, a hol Péter átveszi a kereskedő-cég vezetését, Károly pedig a cég számlájára tovább hajózik a Csöndes-óceánon.

PAÁL LÁSZLÓ.

A budapesti «Nemzeti Szalon»-ban e héten nyílik meg a Paál László kiállítás. A magyar tájképfestők egyik legkiválóbbja volt ez a korán elhunyt művész, kiről, míg élt, csak nagyon szűk körben tudták, hogy Isten kegyelméből való művész; a kinek nyomorognia és szenvednie kellett, mint sok művésztársának. Halála után fedezték fel, s most nyílik alkalmunk a magyar közönségnek, hogy összegyűjtött festményeit megláthassa.

Paál László székely származású család ivadéka.

PAÁL LÁSZLÓ ARCZKÉPE. — MUNKÁCSY MIHÁLY FESTMÉNYE.

Nem lévén a kikötőben más hajó, mint a *Wilhelmina*, erre szálltak, és pedig szerencsétlenségükre. Mert az október 19-ről 20-ra virradó éjszakán irtózatos lökésre ébredtek föl... A mint a földrészre fölcsaladtak, még láthatták a távozó gőzös lámpásának fényét, hallhatták csavarjának a zaját, de a következő perczben már nyomtalanul eltűnt a sötét, ködös éjszakában... Lelketlenül veszni hagyta bűnös gondatlanságának áldozatait, hogy kibujhasson az anyagi felelősség és kártérítés terhei alól!... Közben a *Wilhelmina* egyre sülyedt; kapitány és legénység fejét vesztve szaladgált a földrészeten: mindnyájan menekülni akartak, de mindenki csak a maga bőrére gondolt s a felebarátjaival törődni se akart.

Az általános zürzavarban Károly és Péter egy pillanatra sem hagyták el egymást; még akkor sem eresztették el egymás kezét, midőn a hullám lesöpörte őket a földrészről: s így történt, hogy mikor a szerencsés véletlen útjukba sodorta a mentő tyúk-ketreczet, együtt menekültek meg rajta és jutottak partra a Norfolk-szigeten...

— Barátaim, — szólt Hawkins úr meghatva, miután a történetet végig hallgatta: — szívesen látjuk önöket a «*James-Cook*» földrészeten, mint vendégeket; de fájdalom, Európába nem szállíthatjuk önöket.

— Köszönöm, uram, — felelte Károly hálisan: — akárhová visznek is bennünket, mindenestre jobb lesz, mint azon az átkozott szigeten, a honnan megszabadítottak.

— Különböben Hobart-Townban, a hová megyünk, — tette hozzá Gibson kapitány, — találunk majd hajót, a melyen haza utazhatnak Európába.

— A «*James-Cook*» tehát oda megy? — kérdezte Péter.

— Oda, — felelte a kapitány. — Megáll ugyan Port-Praslinban is, Uj-Irország kikötőjében, de onnan nincs összeköttetés Európával.

— Mindegy, — fejezte be Kip Károly: — menjünk tehát Hobart-Townba. A fő az, hogy Norfolk szigetéről megszabadultunk.

VIII.

A korall-tenger.

Fél órával később a «*James-Cook*» már éjszakeletnek fordította a fejét s neki vágott annak a tizenegyszáz mérföldnek, mely a Norfolk-szigetet Uj-Irországtól elválasztja. Úgy számították, hogy ha jó szelük lesz, öt napig tart, míg ismét földet láthatnak, s ez a föld Uj-Kaledonia, a francziák fegyencz-gyarmata lesz.

Flig Balt és az összeesküvők véghetetlenül el voltak keseredve. Mióta a két Kip-testvér is a hajón volt, nem is gondolhattak arra, hogy erőszakkal foglalják el a hajót. De Vin Mod, a ki sehogy sem tudott belenyugodni álmainak meghiúsultába, ismét pokoli tervet koholt, melyet sietett közölni Flig Balt czimborával.

(Folytatása következik.)

volt, a hunyadmegyei Zámon született 1846-ban. Apja postamester volt Brezován. Az élénk eszű fiú Aradon végezte középiskoláit, s az akkor Aradon tartózkodó Munkácsy Mihálylyal megbarátkozott. Művészi kiképzése Bécsben kezdődött. Oda az ifjú jogi tanulmányok céljából ment, de művészi hajlandósága a festő-akadémiába vonzotta. Bécsből Düsseldorfba került, hova őt ekkor már világhírre emelkedett barátja hívta meg. Tájképeit a szakértők dicsérték, de a nagy közönség az idegen országban nem igen vett róla tudomást.

Munkácsy állandóan segítette művész barátját; mikor Düsseldorfból Párisba költözött, akkor is addig hívogatta, míg Paál László oda nem költözött. Sem hírnévben, sem vagyonban nem gyara-

podott, s korán erőt vett rajta az elkedvetlene-
dés. A nyomorúság nem alkalmas arra, hogy
szárnyakat növeljen a művésznek. Paál László
agyára homály borult, s 1879-ben harminczhárom
éves korában meghalt. A sors nem engedte, hogy
megérje szerencsésebb kartársai mellett a maga
érvényesülését.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Önképzőkori tudósítások. A *karczagi ev. ref. gimnázium* «Petőfi-önképzőkör»-e október 31-én a reformáció emlékünnepe díszgyűlést tartott. Énekelte az ifjúsági énekkar. Az apostolok. Lévy J.-tól, szavalt a Fogarasi Jenő VI. o. t. Felolvasott Fazekas Gyula tanár úr. A reformáció emlékünnepe. Szuhaj B.-tól, szavalt Széll Károly VI. o. t. Énekelte az ifjúsági énekkar. Az ünnepélyt nagyszámú közönség hallgatta végig. — A *tiszai ág. hitv. ev. kerület eperjesi kollégiumának főgimnáziuma* a kebelében fennálló «Magyar Társaság» megalapításának 75 éves fordulójára alkalmából f. évi november 30-án d. e. 11 órakor a kollégium nagytermében emlékünnepelet tart. A *temesvári áll. főgimnázium* «Vörösmarty-kör»-e 1902 november 7-én tartotta első rendes gyűlését s ez alkalommal a titkár és pénztáros jelentései után Eötvös-től a «Vár és kumyhó»-t szavalt Murgu Péter VI. o. t., Garay-tól «Bánk-bán»-t szavalt Beck Mór VI. o. t. — Az *eperjesi kir. kath. főgimnázium* «Kisfaludy-önképzőkör»-e f. hó 8-án tartott gyűlésén szavalt Semetkovszky I. VIII. o. t. Szavaltak még Dobiás G., Eisner, Kriss és Verdon VIII. o. t. Birálatot olvastak fel Dobiás Gábor VIII. o. t. és Dobránszky Ede VII. o. t. — A *rozsnyói kath. főgimnázium* «Révai-kör»-e f. hó 19-én tartotta negyedik rendes közgyűlését. Früstök István VIII. o. t. szabad előadást tartott. Szavaltak: Horváth Gyula VI., Búdi Géza VI. és Borbély Pál V. o. tanulók. Majd Juha Bertalan VIII. o. t. olvasta fel értekezését.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Nagy Képes Világtörténet most megjelent 171-ik füzeté Pugacsevről és koráról szól. Az orosz nemzeti jellemnek érdekes típusa Pugacsev jelleme és sorsa. Felkelő volt Katalin királysága alatt és trónjára és koronájára vágyott. Csak Oroszországban képzelhető el oly bizarr és érdekes élet, a milyen Pugacsev volt.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal e kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillér-jével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés útján, havi részletfizetésre is.

VEGYESEK.

Napoleon kastélya. Elba szigetén még áll a kastély, a melyben a nagy Napoleon lakott, mikor hatalmas ellenségei első ízben száműzték Európa szárazföldről. Még megvannak a termek, a melyekben föl-alá járt a megalázott, szegett erejű imperátor, tépelődve és terveket forralva. Onnan csapott föl lángja az utolsó nagy kísérletnek, mikor 1815 márczius 1-én a gárdisták hajói kikötöttek a francia partokon. A történelmi érdekességű kastélynak, mióta a hatalmas korzikai elhagyta, már több gazdája volt. Hosszú ideig Demidov hercege volt, a kinek flórenczi gyönyörű palotája valóságos Napoleon-ereklémúzeum. Demidov halála után sűrűn változott a kastély tulajdonosa, míg azután egy gazdag olasz gyárosé, Toniellié lett, a ki a már dűledező épületet nagy gondossággal helyreállíttatta s a mit belőle az idők folyamán elharczoltak, nagyrésztben visszavásárolta. Tonielli kegyelettel őrizi ezeket az erekléket és nem ad el belőlük semmit, pedig már egyért-egyért rengeteg summákat kínáltak. A kastélyban van egy pár szoba: a Napoleon dolgozószobája és az, a melyik Bertrand tábornoké volt, a melyek szinte érintetlenül olyanok, mint a milyenek 1815-ben voltak.

A csigák és kagylók életének hossza. Noha a csigák mindenféle közönséges állatok, életükről nagyon keveset tudunk. A tengeri csigák közül ugyan sok fajt figyeltek már meg az akváriumokban; a szárazföldiek élete azonban még alig képezte a zoológusok megfigyeléseinek tárgyát. Általában azt hiszik, hogy a mi nagy kerti csigánk hosszú életű és sok évet ér. A héján látható gyűrűs rovátkokot úgy tekintik, mint a fák évgyűrűit. Ez azonban nem helyes fel fogás. Clessin szerint ugyan meg lehet ismerni a héjakon az átélt évek számát, mélyebb barázdák és egyéb jelek alapján, de ezek nem esnek össze a héj rovátkáival. A kerti csiga rendszeren három, néha négy évig él. A pázásokat a második év tavaszán kezdi, a harmadik évben folytatja és a negyedik év őszén be-
szünteti, azután hamar elhal. A legtöbb közönséges szárazföldi csigafajunk vagy az édesviziek rendszeren csak két évig élnek, némelyik három évig. Az eleven-
szülő Paludina, mely mocsarainkban gyakori, négy éves kort ér el. A héj nélküli csigák rövidebb életűek. A kagylók közül a mi közönséges békateknőink többnyire csak a harmadik, negyedik évben érik el ivar-
érettségüket és azután még sokáig élnek. Az az óriási kagyló, a melyet az indiai óceánból hoznak néha hozzánk is és a melynek egy-egy héja akkora, mint egy vízvezeteki kagyló, Bronn szerint 60—100 évig él. A fejlábúak bizonyára több évig élnek, sőt, mert ezek közül néha óriási «polip»-okat is fognak ki a tenger-
rekből, valószínű, hogy ezek némelyike évtizedeken át gvarapszik, míg ezt a nagyságot elérheti.

Érdekes lokomotív. A «London and North Western» vasútnak Ccharles Dickens nevű lokomotívja, mely Manchester s London között jár, 1882 óta a múlt hónap végéig éppen két millió angol mért-
földet tett. Sebessége átlag 80 kilométer óránként. A lokomotívnek ezen idő alatt egyszer sem esett baja. A 20 év alatt mindössze két gépvezető vitte. Ezen idő alatt 204,771 tonna vizet és 27,486 tonna szénét fogyasztott.

A hasznos növényekről. Botanikusok pontos szá-
mítása szerint 2300 különféle olyan növény van, mely valamennyire hasznára van az emberiségnek. Ezek közül 1140 orvosi vagy ezzel rokon czélra szolgál;

283-nak ehető a gyümölcse vagy a magva; 117 főze-
léket képez; 104-nek ehető a gyökere, gumója
vagy a hagymája; 40 a gabonafélékhez tartozik;
21-ből sagot készítenek; körülbelül ugyanannyi ad
czukrot és mézet, 30 pedig olajat. Nyolcz növényfaj
viaszkot ad, 76 festékanyagot, 16 széksót, 40 takar-
mányt képez és 200-at technikai és ipari czélokra
használnak. Termesztene azután még vagy 350 mér-
ges növényt, a mely közül 66-nak narkotizáló ha-
tása van.

SAKKJÁTÉK.

Rovatvezető: Exner Győző tanár.

Az 53. rejtvény nyitja: 1. Vc6—h1 (három válto-
zatban).

54. rejtvény.

Přikryl Bohuslavtől, Křižanowitzban.

Az Ilustracya Polska pályázatán második díjat
nyert.

Világos: Kd8; Va2; Bd6; Fb1; He4 gyd4; g2
és h3.

Sötét: Kf5; Vd3 és Hh4.

Világos indul s a második lépésre mattot ad.

Modern kis rejtvény.

(A megfejtés beküldésének határideje egy hét.)

54. játék.

Világos:	Sötét:	Világos:	Sötét:
Dr. Mannheim	Dr. Trimbom	Dr. Mannheim	Dr. Trimbom
1. e4	e5	13. Ve1	H8
2. Hc3	Hf6	14. Vg3	He6
3. f4	d5	15. Vf2	Vd7
4. fe5:	He4:	16. Hh4	h5
5. Hf3	Fb4	17. Hf5	g6
6. Fe2	e6	18. He7	Kd8
7. o—o	Vb6+	19. Vf6	Bh7
8. d4	He3:	20. He6+	Ke8
9. bc3:	Fe3:	21. Hb8	Vd8
10. Fa3	Fa1	22. Fb5+	Fd7
11. Va1:	Hd7	23. Ve6+	föladja
12. Fd6	Vd8		

Játszották Amsterdamban, a nemzetközi főverse-
nyen 1899-ben. E megnyitást bécsinek nevezik. Vilá-
gos főként a befejezést játszotta csinosan.

Hírek. A Dufresne-féle sakk-könyv hetedik ki-
adásban jelent meg. Jacques Mieses átdolgozásában
Lipésében, a «Reclam-vállalat»-ban; ára 1½ márká.

Ifj. Jakó János Budapestről hozzánk intézett levelé-
ben kijelenti, hogy a Nagy-Kikindáról lapunk számára
küldött rejtvények töle származnak.

Üzenet. Ifj. J. J. (Budapest). Az 1902 okt. 14-ről
keltezett levelében említett levelet, mely előbbi két
rejtvényre vonatkozott, nem kaptuk meg. A dolog-
ban hajlandók vagyunk szakértők véleményét meg-
hallgatni, ha esetleg Budapestre rándulunk, talán
karácsonykor a «Budapesti Sakk-kör»-ben, ha ott ön
is megjelenik.

L. A. (Budapest). Rejtvényeit besoroztuk, kívánsá-
gát közöltük a szerkesztőszéggel. A játékban sötét
számos igen győnge lépést tesz, a miért még nem
közölhető, noha világos elég érdekesen támad.

F. B. Rejtvénye az a fojtott matt, a melyet ke-
vésebbé gyakorlott játékos is ismernek és ezért a mi
rovatunkban nem való közölni.

A sakkrejtvényt teljesen vagy részben helyesen
fejtették meg: Wettin Jenő, Dugovics Győző, Böhm
Béla.

Kinai közmondások.

Ha valaki meg akarja tartani a jó rokonságot, hi-
telezzen neki, de sohse szedje be a pénzt.

A gazdagnak sok a rokona; a szegényt nem ismeri
senki.

Ha szegény vagy, a gazdag nem jön el, hogy segít-
sen rajtad, de ha beteg vagy, mindenki tud egy jó
orvosságot, a mitől meggyógyulsz.

Az az ajtó van legjobban bezárva, a melyiket
nyitva is lehet hagyni.

A legbutább ember is tudja, mi a gazdagság; de a
legokosabb közt is van olyan, a ki nem tudja, mi a
szegénység.

A tudós a könyvekről, a hentes a disznókról
beszél.

Ékszer a legnehezebben vesz az ember s legköny-
nyebben ad túl rajta.

A ki nagyon okos, az még azért nem elég okos.

Nagy örömökre nagy fájdalmak árán teszünk
szert.

A börtönéjjel-nappal be van csukva, mégis mindig
tele van; a templom mindig nyitva van, mégis min-
dig üres.

A hadsereget ezer napig tartják, hogy egy nap
használhassák.

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Egy vállalathoz hárman járulnak, még pedig:
A 1100 K-val, B 850 K-val, C pedig 500 K-val; a nye-
reség 245 K. Mennyit kap A, B és C.

(Faragó Andor.)

Történelmi kérdés:

Hogy hívták azt a mágust, a ki Kambyses (uralko-
dott K. e. 529—521-ig) távolléte alatt Smerdisnek, a
király megölt unokaöccsének mondotta magát?

(Fekete Gyula.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 november 23.

5. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése.

Számítási kérdés: 4 és 6. Földrajzi kérdés: Pamir.
Történelmi kérdés: Vastag v. szt. Olaf. Vegytani
kérdés: Szóda. Képrejtvény: Kis lak áll a nagy
Duna mentében.

Helyesen fejtették meg: Tránka Pál, br. Villani Lajos,
Faur János, Várdai István, Kovács István, Ormay Béla,
Polányi Béla, ifj. Szarvady Lajos, Becz Antal, Steffits
Mihály, Haasz Aladár, Blau Ernő, Blum Ede és Andor,
Holesch Gyula, Mayercsák Gyula, Csurgay István,
Alszeghy Zsolt, Adler Miklós, Schleicher Ferencz,
Friedrich László, Fekete Géza, Becze Gábor, Jurtinusz
Gyula, Gáti Aladár, Schoch József, Migály Béla, Pajor
Jenő, Ungár Dezső, Feld Kálmán, Schvarcz László, Dulin
Jenő, Sik Sándor, Laky Imre, Glatz Ernő, Zászló Simon,

Badiny Gyula, Török Ferencz, Dugovics Győző, Szemző István, Borbély Endre, Wank N. Richárd, Tóth József, Fürth Sándor, Nagy Géza, Karezag Jenő, ifj. Krausz Gusztáv, Remel János, Cselley László, Székács György, Aschner Alajos, Frankl Pál, Szathmáry Árpád, Deák Imre, Bruckner Alajos, ifj. Botka Béla, Kölber Pál, Lustig Testvérek, Rittich Jenő, Böhm Béla, Rötzer Ferencz, Keresztszeghy Zoltán, Rozgonyi Ottó, GerőAndor Immerblum Dezső, Trstyánszky Gábor, Popper József, Mika Vilmos, Koronghi Lippich Dénes, Keresztély Ernő, Machmer Mihály, Vas István, Grosz József, Kukuk Arthur, Eisler Dezső, Füzesséry Bálint, Hrnesjar Dániel, Tanbinger Zoltán, Zakár Jenő, ifj. Láng Ferencz, ifj. Fleischl Sándor, Vécsei Ferencz, Losonczy István, Müller István, Salgó Emil, Vajna Béla, Heuscheimer Ernő, Reichenfeld Rezső, Deutsch Árpád, Friedmann Ernő, Ordódy László, ifj. Graits Ferencz, Holländer Sándor, Kósa József, Mattyasovszky Lajos József, Bloch Ernő, Dobránszky Ede, Steiner Pál, Fischer Manó, Nagy Miksa, Doromby Endre.

A kitűzött könyvjutalmat (Deli: Bácsy Jakab, díszk.) Szathmáry Árpád gimn. VI. o. t., debreczeni előfizetőnk nyerte.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. I. A szótágrejtvényt közöljük; az oszlop-rejtvény túlságosan könnyű. — **S. Gy.** (Budapest). Közölhető. — **F. I.** (Nagykeszi). Levélátadunk a kiadóhivatalnak. — **P. P.** (Budapest). Csak az előfizetők vesznek részt a sorsolásban. — **K. I.** (Nagykanizsa). 1. Nem nyertek. 2. A «Claudiusok» karácsonyra megjelenik könyvalakban is; árát még nem tudjuk. — **F. E.** (Szendrő). 1. Pályázatot nem hirdetünk. 2. Egyes szám ára 25 fillér. — **O. L.** (Budapest). Közölhető. — **Pityu.** 1. Rejtvényeket küldhet, csak aztán jók legyenek. Kérje a kiadóhivataltól. 3. Valószínűleg nem kaptuk meg. — **K. I.** (Nyitra). A kiadóhivatal rendbe hozza a dolgot és mi azután értesítjük majd önt. **K. B.** — (Szászváros). Forduljon kérdésével a «Középiskolai Matematikai Lapok» szerkesztőségéhez; az szívesen megfelel kérdésére. — **I. K.** (Kául-Kápolna). A «Pannonia megvétele»-ről szóló éneket Csáti Demeter írta; ez ma már nem hipotézis, mivel az akadémia egyik tagja az ideai ülések egyikén adatokkal bizonyította be az állítást. Tehát önnek volt igazsága. — **L. Z.** (Moór). A pótérettségi vizsgálatok december havában lesznek; a budapestiek Budán vizsgáznak; a pestvidékiek Kecskeméten. — **B. B.** A hasonló fajta költői művek nem tartoznak a komolyan számbavehetőkhöz. Igen sokan visszaélnék a toll hatalmával s az olvasóközönség nemcsak jóhiszemű, hanem meglepően tájékozatlan is. Maradjon a régibb magyar iroknál, talál közöttük még eleget, a kinek a műveiben igazi lelki gyönyörűséget fog találni. — **Szabad előadás.** Nagyon helyeseljük szándékát. Manapság úgyszólván szorult a szabad előadás gyakorlása. Igaz, hogy szónoki tehetséggel születni szoktak az emberek, de szabatos, értelmes előadáshoz sok gyakorlat kell. Az elfogódottságot, mely első alkalommal nyilatkozik, erős akarattal le kell győzni. — **Idem.** Elég jó, majd elhelyezzük. Csak várnia kell.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalás k képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indítatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly szik előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. **3076**
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.
Arjegyzék kiráratra bérmentes.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

IFJÚSÁGI OLVASMÁNYOK.

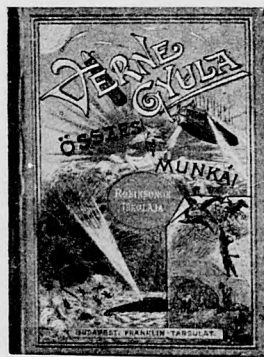
Gaal Mózes. Hún és magyar mondák. gazdagon illusztrálva Gyulai Lászlótól 2 K 50 f.
— **Magyar király-mondák.** Gyulai László rajzaival 1 K 50 f.
A két kötet egy vászonkötetbe 6 K.

Gaal Mózes, a magyar ifjúság kedvelt elbeszélője legújabb művében azokat a mondákat írta meg, melyek a régi krónikákban csak töredékek gyanánt maradtak meg. Az avatag író köntösbe öltöztette, színessé, költői szárnyalásúvá tette. Helyesen mondja, hogy e mondák avarján ritkán akadni virágra, hisz avatatlan kezek mind letepték s az írtás közben mondatvirágunk minden szirma, illata elveszett. A töredékeket igazságos kézzel és becsületes hűséggel összerakogtató, ábrázolások ifjú bajt adni, de ügyelni, hogy ezenközben régi zománczát se veszítse: ez volt a szerzőnek nehéz czélja. És a ki ezeket a mondákat elolvassa, tanúságot tehet róla, hogy az író czélját elérte. A Hún és Magyar Mondák felnőtteknek és az ifjúságnak egyaránt valók. Régies, színes, magyaros elbeszélői hang uti meg fülünket a kötet minden lapján és az egész a régiség naivitásának közvetlenségével hat ránk. Kezelve Hunor és Magyartól Csaba királyig a Gaal Mózes mesteri kezén bibbiaos, vonzó elbeszéléseké válnak összes hún mondánk és nem csekélyebb írói virtuozitással, a fajszeret rajongásával és hatalmas nevelői hatással írta meg Szent Istvánig a magyar mondákat is. Még értékesebbé teszik a könyvet Gyulai Lászlónak rajzai. Gaal Mózes nyelve erős tögyökéres magyar nyelv, rajta van a krónikák nyelvének ódon zománcza, csupa merő zene, mely a népies époszok naiv hangját juttatja eszünkbe.
(Egyetemes, 1900 márc. 1.)

Verne Gyula. Antifer mester esodálatos kalandjai. 72 képpel 6 K. Kötve 7 K 20 f.
— **Senki fia.** Regény. 83 képpel 6 K. Kötve 7 K 20 f.
— **Utazás a föld körül nyolczvan nap alatt.** 51 képpel 3 kiadás 2 K 80 f.
Vászonkötésben 4 K.

Nem szorul dicséretre Verne Gyula a közönség előtt. Nem egy munkája kedves ismerőse neki. Elragadtatással barangol a Verne mesélte kalandok világában s rajong e nagy festő káprázatos leírásaiért. Feszült érdeklődéssel követi őt fel a csillagok titokzatos világába, le a tenger néma mélységébe, hogy bámulója legyen a természet csodáinak; vele megy az éjszaki és déli sark jég-sivatagai közé és Brazília ezer- és ezeréves rejteteg őserdőibe, köruntazza a földet, lehátol annak központja felé és bekalandozza a felhők világát; az afrikai sivatagok kietlensége, a tropikus vidékek bujasága, mint egy óriás panoráma vonulnak el szemünk előtt ezer meg ezer képeivel, föld felett és víz alatt. S a természet nagyságát tarkítja a bámulatos kalandok színtelensége, az emberi ész legkézelhetőbb, legmerő meggyűnk vele, a hová követjük őt, lépten nyomon a mulatság mellett ott a tanulság. A fizika törvényei, a földrajz, a természettudományok, a technika eredményei, a történelem tanulságai, mind-mind mulatva lesznek a mieink. Nines író, ki méltó versenytársa lehetne ebben Verne Gyulának.

legesodálatosabb találmányainak sokasága. S a merre megyünk vele, a hová követjük őt, lépten nyomon a mulatság mellett ott a tanulság. A fizika törvényei, a földrajz, a természettudományok, a technika eredményei, a történelem tanulságai, mind-mind mulatva lesznek a mieink. Nines író, ki méltó versenytársa lehetne ebben Verne Gyulának.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. váilás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A KEGYELEMKENYÉR.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes.

VIII.

Karácsony-este a kastélyban.

A tisztartó a levelet még aznap megírta az árva-intézet igazgatójának, természetesen nem a maga, hanem a méltóságos bárónő nevében. Az igazsághoz híven beleírta azt is, hogy Szalánczy Ádám a bárónő rokona, pedig erre külön fölhatalmazása nem volt. Sőt még azt is beleírta, hogy a fiú mindennemű támogatást megérdemel. A levél elment s a bárónő mindjárt postafordultával várta a választ. A Szalánczy fiú viselkedése neki egyáltalában nem tetszett. A cselédek rendre jöttek és bepanaszolták őt.

Ma a kertésznek, holnap az inasnak, majd a szakácsnének volt vele baja. Az inasnak azt monddta, hogy ő nem fél a nagynénjétől s hogy ő nem bánja, ha mind a két fülét teleordítják az árulkodók; a konyhában két kutyát marakodtatott, a parkban felmászott a zuzmarás fára s a kertésznek a nyakába rázta a havat. Az istállóban felmászott a lovak hátára, szóval úgy viselkedett, mintha a bárónőnek az unokája s nem holmi szegény rokona lett volna.

— No látod, Félix, ilyen a te dédelgetett barátocskád! — mondá a bárónő minden újabb panaszra.

— E... e... csak gyerekség, Mili, igazán e... e, kár belőle kázust csinálni.

Ha pedig a fiút vonta kérdőre, mintha bot lett volna, úgy nem szólott semmit. Ott állott Mili tante előtt, merően a szeme közé nézett és hallgatott.

— Megtörik ez a macacsság! Meg fog törni

majd! Az intézetben nem lesz úgy, mint itt! Megállj csak! Alázatos leszel, a mint illik hozzád! Menj ki, nem akarlak látni! Menj!

Ádám kiment s maradt a régi. Barangolt a faluban, a parkban, az erdőben. A puskájával lödözte a mezőn a madarakat. Otthon pedig Félixnek mind arról beszélt, hogy be jó lesz neki abban az intézetben, a hova küldik. Ott nem lesz inas, kertész, szakácsné, kocsis, macska és — nagynéni.

Epedve várta a levelet. Jobban várta, mint a nagynéni. Csak Félix báró nem várta azt a levelet. Szerette volna, ha egyáltalában nem érkezik, ha a fiú ott marad a kastélyban s neki meglesz a kis czimborája, kivel esténként teázik és beszélget, a ki neki elmeséli, hogy mivel bosszantotta a cselédeket, hogyan ment be az éléskamra ablakán s rakta meg almával mindkét zsebét. Ezek mind mulatságos, kedves dolgok voltak Félix bárónak. Emlékeztették őt a maga gyermekkorára. Elvégre mit tehetett ő arról, hogy a fiút olyan nagyon megszerette?

Csupán ez a szeretet készítette őt arra, hogy vakmerő álmokba merüljön.

— Minden jó lesz... majd... majd... e... e... te csak légy türelemmel, Ádám... Nem élünk örökké, te sem, én sem — más sem. (Ez a «más» Mili tante-ot akarta jelenteni.) Azután kiveszlek a... a... hogy is mondjam csak... az intézetből... Külön inasod lesz, professzorok járnak hozzád... Itt tartjuk az exament, utána jót mulatunk! Teringettét, úr lesz belőled! És a macskákat kidobjuk, a régi ócska butorokat is kidobjuk, mindent kidobunk s kezdjük a... a... az új életet.

— De nekem semmi sem kell innen! — mondá a fiú komoly arccal.